

Kedves Ungváry Rudolf,

amint azt olvasom, a greifer feladata az, hogy a varrógép aljában elkapkodja a géptűvel lehozott fonalhurkot és szabályos fonattá formálja. Amikor ötven éve neked volt szerencséd napi szinten ehhez az alkatrészhez, írod az *Eszmélesem története* című remek könyvedben, a magyar greifer nem volt csereszabatos dolga a világhírű magyar textiliparnak. Kattintanom kellett. Már hogy lássam, miként néz ki, és hogyan működhet ez a greifer, a működés folyamatáról most is csak bizonytalan elképzeléseim vannak, jóllehet éppen most, ahogy neked írok, Rudi, eszembe jutott, hogy kisiskolás korunkban, és ez valamikor a hetvenes években volt, megjelentünk mi a kisvárosi varrodában üzemlátogatáson, kattogtak a nők, nénik, asszonyságok dolgoztatta gépek, és varrómasinák hajtotta – nem csereszabatos – greiferek is, míg egy-két házra rogyadozott a negyedszázada üres, gaz kerítette elárvult zsinagóga. Én ezt a *greifer* szót tenném meg a te új könyved kulcsszavának, onnan meg arra kanyarodnék, hogy lám a *csereszabatosság* mit is tesz, mi fán terem, mert különösebb vakmerőség nélkül azt is ki lehet jelenteni, hogy *három* olyan novella/elbeszélés biztosan van ebben könyvben, amely bármelyik századi – 20. – antológiában példadolgozat lehetne. Ajánlott olvasmány Harry Potter mellé. Nem is tudom, érzékeli-e az olvasó, ez mekkora teljesítmény. Érzékelje, nagyon kérem. Igen, mert az önfeledt dömpinget biztosan érzékeli, a fölbecsülhetetlen mennyiségű, egyre másra érkező, a manézusra magát bekövetelni igyekvő kis írást, novellát és elbeszélést, melyek mind-mind arra éreznének hivatottságot, hogy valami rendkívül fontosat és arra érdemeset közöljenek az ember világáról, a digitális kanálisban csapkodó személyiségről, az identitásról, a szó feladatáról, egyebek. Íróiskolák. Nemzeti furulya-tanfolyamok. Akadémiák alakulnak írástudásra, amikor pedig örökre, de örökre elemisták maradunk. Első osztály, első bé, hol hasalsz, hol épp állva maradsz, mindig ez van, na de még hogy akadémia. Ūristen, milyen nehéz kiválni, föltűnni. Sok lett a középster, a sorsával ugyan elégedetlen, de a drámát sehogyan sem lelő, a paneleket emelgető pályatárs, miközben a drámát megint csak a pofátlan valóság szolgáltatja, tessék. De mondom én ezt a három novellát, melyek tananyagi igénnyel léphetnek föl, cím szerint.

Lincs, Tapasztalat és a Hotel Majestic. Három írás, amelyből egy húszéves megtanulhatja, mi a huszadik század. Na, mi. Három olyan szöveg, konkrétan egy lincselés története, egy bérház története és a hatalom természetének leírása, amelyekből egy huszonéves megértheti, miért olyan ez a huszonegyedik század, amilyen, miféle erők alakítják, és miért fontos, hogy jöjjön egy kivételesen tárgyyszerű, egzakt és java-korabeli magyar író, és provokatív, de nem ok nélküli Goebbels-ide-zettel kezdje a könyvét. Azért, gyerekek, mert aktuális. Ez a Goebbels, ez. Így, ahogyan mondja az író bácsi, nagyon, nagyon, nagyon aktuális. Szerintem, Rudi, ezekből a novellákból és csatolt problémaiból, úgymint az identitás kérdése, a zsidósághoz való viszony kérdése, a hit, a halál, a gyilkolás, a hatalom gyakorlata, a gyermeki látószög remekbe szabott megformálása, vagyis ezekben a szövegekben mind ott van, ami volt, és ami van ma is. Történetileg hitelesített, valóságmeleg, emberizű szövegek. Ott van bennük, amiből következzük. Amivé lettünk. Amivé lesznek azok, akik elárulták a homokozót, a grundot, a gombfocigyűjteményt. Önéletrajzi író vagy, és ezt olyan tisztelettel állapítom meg, mintha azt mondanám, szeretem a tekinteted, amivel írsz, pedig ez nem egy szeretnivaló tekintet, hát, édes öregem, olyan figyelmes, hogy a bogár se mer beleszállni, ha te a tárgyra függeszted. A mérnökember. Találtam egy nagyon szép mondatot az egyik novellában, így szól: *amikor mindennek megpróbáltál utánajárni, ami a látványhoz kötődik.* Ezt az írásra mondtad. Ajvé, és köszönöm. Egy völgy, egy utcarészlet, egy kerületi látványpékség, de mit mond a térkép, a híradás, az okirat a látvány mögött, hogy ez is milyen fontos. És megemlítek a végére még egy igazán megrendítő kis paszszust. Ötvenhatban letartóztattak. Megírod, persze. vallattak. Vertek. Voltak rémálmaid. Az egyik ilyen kínzás után az volt a rémálom, hogy egy hatalmas üres templomban vagy, rettenetesen félelmetes, iszonyatosan messze van az isten. És annyira soha nem is volt közel, mondtad még, mint abban az üres templomban, ahol semmi, de semmi nem volt, csak te. Meg ő, persze.